

Tálas Péter¹: A lengyel–ukrán emlékezetpolitikai vita: a stratégiai partnerség új szakának kezdete?

Vezetői összefoglaló

- A 2026 május–júliusi lengyel–ukrán emlékezetpolitikai vita túlmutat egy történelmi konfliktuson: azt jelzi, hogy a 2022 utáni közös biztonsági érdekekre épülő stratégiai partnerség új szakaszba lépett, amelyben az identitás- és emlékezetpolitikai kérdések ismét meghatározó szerepet játszanak.
- A konfliktus közvetlen kiváltó oka Zelenszkij május 26-ai rendelete volt az „UPA Hősei” elnevezésről, de valódi jelentőségét a július 1-jén elfogadott Nemzeti Panteonról szóló törvény adja, amely az ukrán állam hosszú távú identitásépítésének intézményes alapkövévé válhat.
- Ukrajna a Panteont a háborús nemzetépítés és a történelmi dekolonizáció eszközének tekinti, míg Lengyelország attól tart, hogy a hivatalos ukrán történelmi kánonba a volhíniai tömeggyilkosságokhoz kötődő személyek is bekerülhetnek. A vita ezért két eltérő kollektív emlékezet és nemzetépítési logika ütközése.
- A nemzetközi szakértők többsége szerint a konfliktus nem indokolja a stratégiai partnerség feladását, ugyanakkor figyelmeztetnek arra, hogy Oroszország információs műveletekkel igyekszik mélyíteni a lengyel–ukrán feszültségeket.
- Rövid távon nem várható a partnerség felbomlása, de a politikai bizalom csökkenhet, különösen a Nemzeti Panteon személyi döntései, a volhíniai exhumálások és az EU-csatlakozási tárgyalások során. A legvalószínűbb forgatókönyv a visszatérő emlékezetpolitikai konfliktusok mellett fennmaradó stratégiai együttműködés.
- Következtetés: a kulcskérdés nem a történelmi vita lezárása, hanem olyan intézményes mechanizmusok kialakítása, amelyek lehetővé teszik annak kezelését anélkül, hogy veszélyeztetnék a katonai együttműködést, Ukrajna európai integrációját vagy a kelet-közép-európai biztonsági együttműködést.

Jóllehet a 2026. május végétől kibontakozó lengyel–ukrán vita első látásra emlékezetpolitikai konfliktusnak tűnik, a szakértők szerint ennél lényegesen többről van szó. A vita ugyanis azt jelzi, hogy a 2022 után kialakult, elsősorban közös biztonsági érdekeken nyugvó lengyel–ukrán stratégiai partnerség új szakaszába lépett. A korábban háttérbe szorított történelmi kérdések ismét a kétoldalú kapcsolatok meghatározó tényezőivé váltak.

A vita közvetlen kiváltó oka Volodimir Zelenszkij május 26-ai rendelete volt, melyben az Ukrán Különleges Műveleti Erők egyik egységének a „UPA Hősei” tiszteletbeli nevet adományozta. Lengyelország ezt a volhíniai és kelet-galíciai lengyel-ellenes tömeggyilkosságokban részt vevő szervezet állami rehabilitációjaként értelmezte. A konfliktus azonban napjainkra túlmutat ezen a konkrét ügyön. Július 1-jén ugyanis az ukrán parlament elfogadta a Nemzeti Panteonról szóló törvényt, amely a legtöbb elemző szerint már nem csupán egy szimbolikus gesztus, hanem az ukrán állam hosszú távú identitásépítésének intézményes alapköve.

A szakértők szerint a vita lényege nem az, hogy Ukrajnának joga van-e saját történelmi hőseit kiválasztani – ezt gyakorlatilag senki sem vitatja –, hanem az, hogy milyen következményekkel jár, ha az ukrán nemzeti kánonba olyan személyek és intézmények kerülnek be, akiket és amelyeket egyik legfontosabb szövetségese történelmi bűnösként tart számon. A kérdés éppen ezért már nem csupán történelmi vagy erkölcsi, hanem közvetlenül érinti Ukrajna regionális politikáját, európai integrációját és a közép-európai biztonsági együttműködés jövőjét. Jelen elemzésünk a lengyel–ukrán emlékezetpolitikai vita eltérő narratíváit, szakértői megítélését, illetve lehetséges következményeit igyekszik számba venni.

¹ TÁLAS Péter egyetemi docens (talas.peter@uni-nke.hu) az NKE JLI Stratégiai Védelmi Kutatási Programjának kutatója.

A vita kialakulása: az UPA-tól a Nemzeti Panteonig

A jelenlegi konfliktus nem előzmények nélküli. A lengyel–ukrán viszonyban a volhíniai mészárlások emlékezete 2015–2017 között már súlyos diplomáciai feszültségeket okozott, amelyeket csak részben enyhített a 2022 februárja után kialakuló példátlan politikai és katonai együttműködés.² Az orosz inváziót követően Lengyelország Ukrajna egyik legfontosabb katonai, logisztikai és politikai támogatója lett; a történelmi viták átmenetileg háttérbe szorultak, mivel a közös biztonsági érdekek felülírták őket.

2025-26-ra azonban megváltozott a helyzet. Lengyelországban lezárult a választási ciklus, Ukrajnában pedig egyre erőteljesebbé vált a háború közepette zajló nemzetépítés és a „dekolonizáció” (vagyis Oroszország kulturális, politikai, nyelvi és gazdasági befolyásának felszámolása).³ Ebben a politikai környezetben előbb 2025. augusztus 21-én elfogadták az „Ukrán Nép Nemzeti Emlékezete Állami Politikájának Elveiről” szóló törvényt,⁴ így Volodimir Zelenszkij 2026. május 26-ai rendelete már nem elszigetelt katonai döntésként, hanem egy szélesebb identitáspolitikai folyamat részeként jelent meg.⁵ A rendelet az Ukrán Felkelő Hadsereg (UPA) emlékét emelte be a jelenlegi ukrán fegyveres erők hivatalos hagyományrendszerébe, amit Varsó a korábbi történelmi kompromisszumok felmondásaként értelmezett.⁶

A konfliktus valódi jelentőségét azonban nem ez a döntés, hanem a következő lépés adta meg. Július 1-jén ugyanis a *Verhovna Rada* elfogadta a Nemzeti Panteonról szóló törvényt, amelynek célja egy olyan állami emlékezeti intézmény létrehozása, amely hosszú távon meghatározza, kiket tekint Ukrajna hivatalosan a nemzet legnagyobb történelmi személyiségeinek.⁷ Ezzel az ukrán állam először hoz létre olyan intézményt, amely a francia Panthéonhoz vagy az amerikai Arlington Nemzeti Temetőhöz hasonló módon összekapcsolja az államiságot, a nemzeti identitást és az állami reprezentációt.⁸

A lengyelek szerint ez a lépés minőségileg új szintre emelte a konfliktust.⁹ Míg ugyanis az UPA-elnevezési ügy egyetlen konkrét katonai alakulat hagyományairól szólt, addig a Nemzeti Panteon már az ukrán állam hivatalos történelmi önazonosságának intézményesítéséről.

Fontos megjegyeznünk, hogy a konfliktus időzítése nem véletlen. Lengyelországban lezárult a választási ciklus, így a politikai elit nagyobb mozgástérrel rendelkezik a történelmi kérdések napirendre tűzésére. Ukrajnában ezzel párhuzamosan a háború negyedik évében a katonai ellenállás mellett egyre nagyobb hangsúlyt kap az állami identitás intézményesítése. A két folyamat időbeli egybeesése jelentősen növelte annak valószínűségét, hogy a korábban háttérbe szorított emlékezetpolitikai viták ismét a kétoldalú kapcsolatok középpontjába kerüljenek.

² Népiértékelésnek minősítette a lengyel szejm az 1943-as volhíniai mészárlást. [online], 2016.07.22. Forrás: *mult-kor.hu*, [2026. 07. 10.]; Oleksandr IHNATENKO – Anastasiia KONDRAT: *The Volyn tragedy: how the events of 80 years ago affect Polish-Ukrainian relations*. [online], 2023.07.11. Forrás: *svidomi.in.ua*, [2026. 07. 10.]; Daria SVITLYK: *Volhynian Massacre — the Achilles heel of Ukrainian-Polish relations*. [online], 2024.09.01. Forrás: *kyivindependent.com*, [2026. 07. 10.]; *The Volhynian massacre - what really happened between Poles and Ukrainians?* [online], 2024.10.21. Forrás: *mieroszewski.pl*, [2026. 07. 10.]; Yuliia HYRA – Glib GUSIEV: *For the first time in 10 years, Ukraine and Poland exhumed and reburied the victims of the Volyn tragedy. The archaeologist and historian says this is a breakthrough in the relations between the countries*. [online], 2025.09.08. Forrás: *babel.ua*, [2026. 07. 10.].

³ Володимир ВЯТРОВИЧ: *Чому важлива деколонізація України і про що закон*. [online], 2023.03.22. Forrás: *nv.ua*, [2026. 07. 10.].

⁴ Закон України - Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу. [online], 2025.08.21. Forrás: *zakon.rada.gov.ua*, [2026. 07. 10.]; Hanna BAZHENOVA: *Changes on Ukraine's Historical Front: The Law on State Policy of National Memory*. *IES Commentaries* 1423 (163/2025), [online], 2025.09.01. Forrás: *ies.lublin.pl*, [2026. 07. 10.].

⁵ Указ Президента України №440/2026. [online], 2026.05.26. Forrás: *president.gov.ua*, [2026. 07. 10.].

⁶ Tim ZADOROZHNYI: *Zelensky's decision to name military unit after WWII-era Ukrainian Insurgent Army sparks outrage in Poland*. [online], 2024.05.29. Forrás: *kyivindependent.com*, [2026. 07. 10.]; Jacek LEPIARZ: *Zelenskyy angers Poland with WWII-era name for army unit*. [online], 2026.06.07. Forrás: *dw.com*, [2026. 07. 10.].

⁷ Український національний пантеон: Верховна Рада ухвалила Закон. [online], 2026.07.01. Forrás: *rada.gov.ua*, [2026. 07. 10.]; Верховна Рада прийняла закон про створення Українського національного пантеону. [online], 2026.07.01. Forrás: *nv.ua*, [2026. 07. 10.]; Marcin JEŃDRYSIAK: *Parlament Ukrainy przyjmuje ustawę o Panteonie Narodowym*. [online], 2026.07.01. Forrás: *osw.waw.pl*, [2026. 07. 10.].

⁸ Anastasiia KONDRAT: *Why Ukraine Needs a National War Memorial and Pantheon of Heroes*. [online], 2023.08.15. Forrás: *svidomi.in.ua*, [2026. 07. 10.]; Sofiia TELISHEVSKA: *The President is asked to create a National Pantheon of Heroes of Ukraine. Da Vinci's bride registered a petition*. [online], 2026.03.22. Forrás: *babel.ua*, [2026. 07. 10.].

⁹ Daniel TILLES: *Poland and Ukraine's historical dispute: how did we get here and where do we go now?* [online], 2026.06.22. Forrás: *notesfrompoland.com*, [2026. 07. 10.]; Kanał OTWARTY: *UPA w Panteonie Ukrainy. Zelenski eskaluje konflikt z Polską - Wojciech Konończuk, OSW*. [online], 2026.06.29. Forrás: *youtube.com*, [2026. 07. 10.].

Az ukrán narratíva: háborús nemzetépítés és történelmi dekolonizáció

Az ukrán politikai vezetés értelmezésében a vita elsősorban szuverenitási kérdés. Kijev abból indul ki, hogy egy független államnak joga és kötelessége saját történelmi kánonjának kialakítása. A 2022 óta tartó teljes körű orosz agresszió ezt a folyamatot felgyorsította: a háború nemcsak az ország területének védelméről szól, hanem arról is, hogy Ukrajna végleg megszabaduljon az orosz birodalmi történelmi narratívától.¹⁰

Az ukrán történetírásban az Ukrán Nacionalisták Szervezetének (OUN) és az UPA-nak a megítélése az elmúlt másfél évtizedben fokozatosan átalakult.¹¹ A hangsúly egyre inkább a szovjet és náci megszállással szembeni fegyveres ellenálláson, valamint az önálló ukrán állam megteremtésére irányuló törekvéseken van. A lengyelekkel való konfliktusokat ugyan nem tagadják, de azok nem képezik a hivatalos állami narratíva központi elemét. Az ukrán vezetés számára az UPA elsősorban a függetlenségért vívott harc jelképe, amelyet a mai honvédő háború történelmi előzményeként értelmeznek.¹²

Ebben a logikában a Nemzeti Panteon létrehozása nem az UPA rehabilitálását szolgálja, hanem egy folyamatos ukrán államisági narratíva kialakítását. Az elképzelés szerint a Kijevi Rusz uralkodóitól és a kozák hetmanoktól kezdve a XX. századi függetlenségi mozgalmakon át egészen a mai háború katonai hőseiig egyetlen történelmi ív rajzolódik ki: az ukrán állam fennmaradásáért folytatott több évszázados küzdelem.¹³

A legtöbb történész szerint ez a folyamat egy háborúban álló nemzet esetében természetes. A modern államok hosszú távú legitimációja mindig együtt jár egy hivatalos történelmi emlékezet kialakításával. A kérdés nem az, hogy lesz-e ilyen kánon, hanem az, hogy kik kerülnek bele.¹⁴

Ugyanakkor az ukrán narratíva egyik gyenge pontjára több nyugati elemző is rámutat. A Chatham House szerint például Kijev gyakran feltételezi, hogy a szomszédos országok ugyanúgy értelmezik az OUN és az UPA történetét, mint az ukrán társadalom jelentős része. Ez azonban nem így van. Ami Ukrajnában

¹⁰ Hanna BAZHENOVA: [Changes on Ukraine's Historical Front: The Law on State Policy of National Memory](#). *IES Commentaries* 1423 (163/2025), [online], 2025.09.01. Forrás: [ies.lublin.pl](#), [2026. 07. 10.]; Oleksandra TERENTYIEVA: ["The Right to Freedom: State-driven Institutionalization of Decolonization Through Memory Politics in Ukraine \(2022–2024\)"](#). *Global Studies Quarterly*, Volume 5, Issue 4, October 2025, ksaf107, [online], Forrás: [academic.oup.com](#) [2026. 07. 10.], 1-14.; Petrakov Mykyta OLEKSANDROVYCH: [Historical policy and memory policy in Ukraine: the evolution of discourse through the narratives of decolonization and mnemonic sovereignty](#). *Науковий Журнал «Політикус»*, 2025/6. [online], 2025.12.30. Forrás: [politicus.od.ua](#), [2026. 07. 10.], 63-74.

¹¹ Az Ukrán Felkelő Hadsereg (UPA) egy nacionalista, földalatti gerillahadsereg volt, amely a második világháború alatt, 1942-ben jött létre. Legismertebb politikai vezetője Sztepan Bandera volt, ezért gyakran banderistákként is emlegetik őket. Az UPA fő célja egy egységes, külső hatalmaktól és a nem ukrán lakosságtól mentes független ukrán állam létrehozása volt. Ennek érdekében harcoltak az németek, az oroszok és a lengyelek ellen is. Az UPA-t tekintik az 1943–1945 közötti etnikai tisztogatások végrehajtójának, melyek során volhíniai és kelet-galíciai területeken közel 100 ezer lengyel civilt gyilkoltak meg rendkívüli kegyetlenséggel. Miközben az ukrán társadalom egy része a nemzeti függetlenségért és a szovjet diktatúra ellen harcoló hősként tekint az UPA katonáira, addig Oroszország, Lengyelország és a nemzetközi közösség jelentős része a civil lakosság elleni mészárlások és a fasiszta kollaboráció vádjai miatt elítéli a szervezetet. Lengyelország a volhíniai és a kelet-galíciai mészárlásokat hivatalosan is népiirtásnak tekinti.

¹² Yuliya YURCHUK: [Reclaiming the Past, Confronting the Past: OUN–UPA Memory Politics and Nation Building in Ukraine \(1991–2016\)](#). In: J. FEDOR et al. (eds.), *War and Memory in Russia, Ukraine and Belarus*. Palgrave Macmillan, 2017.; Alina CHERVIATSOVA: [On the Frontline of European Memory Wars: Memory Laws and Policy in Ukraine](#). *European Papers*, Vol. 5, 2020, No 1, [online], Forrás: [europeanpapers.eu](#) [2026. 07. 10.], 119-136.; Kyiv International Institute of Sociology: [Dynamics of evaluation of the activities of the OUN-UPA during the Second World War: the results of a telephone survey conducted on September 7-13, 2022](#). [online], 2022.10.12. Forrás: [kiis.com.ua](#), [2026. 07. 10.]; Jason Jay SMART: [True Story of the Ukrainian Insurgent Army \(UPA\) as Recorded in the Archives](#). [online], 2023.04.22. Forrás: [kyivpost.com](#), [2026. 07. 10.]; Liliane BIVINGS: [Everything you didn't know about Ukraine's flag](#). [online], Forrás: [kyivindependent.com](#), 2023.08.23.; Katarina DAMČEVIĆ: [#SYMBOLS: Controversial Symbols and/in Conflict – From Croatia to Ukraine](#). [online], 2024.06.06. Forrás: [OstblogSpezial](#), [2026. 07. 10.].

¹³ [Український національний пантеон: Верховна Рада ухвалила Закон](#). [online], Forrás: [rada.gov.ua](#), 2026.07.01. [2026. 07. 10.]; [Верховна Рада прийняла закон про створення Українського національного пантеону](#). [online], 2026.07.01. Forrás: [nv.ua](#), [2026. 07. 10.]; Marcin JEDRYSIAK: [Parlament Ukrainy przyjmuje ustawę o Panteonie Narodowym](#). [online], 2026.07.01. Forrás: [osw.waw.pl](#), [2026. 07. 10.]; [Budanov supported the creation of the Ukrainian National Pantheon](#). [online], 2026.07.01. Forrás: [nv.ua](#), [2026. 07. 10.].

¹⁴ Andrew WILSON: [Ukraine at war: Baseline identity and social construction](#). *Nations and Nationalism*, Volume 30, Issue 1. January 2023. [online], Forrás: [onlinelibrary.wiley.com](#) [2026. 07. 10.], 8-17.; Thomas FETZER – Ivan NIKOLOVSKI: [The Russo-Ukrainian War and Memory Politics in International Relations](#). *Global Studies Quarterly* (2025) 5, ksaf109. [online], Forrás: [openresearch.ceu.edu](#), [2026. 07. 10.], 1-11.; Michael GENTILE: [War memorialization and nation-building in Ukraine](#). *Eurasian Geography and Economics*, Volume 66, 2025 - Issue 7. [online], Forrás: [tandfonline.com](#) [2026. 07. 10.].

a függetlenségi harc jelképe, az Lengyelországban a nemzeti trauma része. A két történelmi emlékezet nem egyszerűen eltér egymástól, hanem alapvetően más kérdéseket tekint meghatározónak.¹⁵

Fontos azonban látnunk azt is, hogy a háborús nemzetépítés nem csupán identitáspolitikai, hanem biztonságpolitikai funkciót is betölt. A közös történelmi narratíva megerősíti a társadalom ontológiai biztonságát, vagyis azt az érzést, hogy az államnak világos történelmi küldetése és folytonossága van. Ez különösen fontos egy elhúzódó háború során, amikor a társadalmi kitartás önmagában is stratégiai erőforrássá válik.

A lengyel narratíva: a történelmi megbékélés feltételei

Lengyelországban a vita kiindulópontja gyökeresen más. Varsó hivatalos álláspontja szerint nem Ukrajna szuverenitását vitatja, hanem azt kifogásolja, hogy az ukrán állam olyan szervezeteket és személyeket is beemel a hivatalos nemzeti emlékezet részévé, akik a lengyel történelmi emlékezetben a XX. század egyik legsúlyosabb etnikai tisztogatásának felelősei. Olyan etnikai tisztogatás, amelynek 2025 óta önálló emléknapja van Lengyelországban.¹⁶

A lengyel elemzők azt hangsúlyozzák, hogy a lengyel reakció nem pusztán belpolitikai megfontolásból fakad. A volhíniai mészárlások a lengyel kollektív emlékezetben hasonló jelentőségű traumát jelentenek, mint Ukrajnában a Holodomor vagy a szovjet terror. Ezért – s ezt felmérés is igazolja – egyetlen demokratikusan megválasztott lengyel kormány sem hagyhatja figyelmen kívül ezt a társadalmi érzékenységet.¹⁷ Mivel számos kommentátor Karol Nawrocki elnök választásra való készülődését látja a vita eszkalációja mögött, fontosnak tartjuk jelezni, hogy a volhíniai mészárlások megítélése Lengyelországban ritka politikai konszenzust élvez. A kérdésben a jobb- és baloldali politikai erők között csupán hangsúlybeli különbségek figyelhetők meg, ami jelentősen korlátozza bármely lengyel kormány mozgásterét a kompromisszumkeresés során.

Mindez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy Varsó stratégiai szakításra törekedne. A lengyel biztonságpolitikai elitben továbbra is széles körű egyetértés van abban, hogy Ukrajna függetlensége Lengyelország biztonságának egyik alapvető feltétele. Ráadásul jelenleg a lengyel társadalom is önkritikus, minden negyedik lengyel szerint a konfliktusért Lengyelország is felelős (a válaszadók 12,7%-a Lengyelországot, 46,6%-a pedig Ukrajnát hibáztatja a Lengyelország és Ukrajna közötti vita eszkalációjáért).¹⁸ A vita ezért nem a támogatás megszüntetéséről, hanem elsősorban annak politikai feltételrendszeréről szól.¹⁹

A lengyel média elemzései szerint a lengyel politikában egyre inkább erősödik az a megközelítés, hogy a történelmi megbékélés nem választható el Ukrajna európai integrációjától. Bár Varsó nem kívánja blokkolni Ukrajna közeledését az Európai Unióhoz, egyértelművé teszi, hogy a történelmi kérdések figyelmen kívül hagyása hosszú távon politikai következményekkel járhat.²⁰

¹⁵ [Memory politics: the challenge of commemoration in post-Soviet Eastern Europe and the Caucasus](#). [online], 2021.10.05. Forrás: [chathamhouse.org](#), [2026. 07. 10.]; Tomasz STRYJEK – Joanna KONIECZNA-SALAMATIN (eds.): *The Politics of Memory in Poland and Ukraine: From Reconciliation to De-reconciliation*. Routledge, 2022; 'Unfriendly act': Poland urges Ukraine to reverse decision honoring WWII massacre unit. [online], 2026.06.03. Forrás: [tvpworld.com](#), [2026. 07. 10.]; Daniel THOMAS: *Poland and Ukraine's memory war has spilled into the streets. Its consequences might be disastrous*. [online], 2026.06.23. Forrás: [euromaidanpress.com](#), [2026. 07. 10.].

¹⁶ Alexander BROTMAN: *Opinion – The Simmering Polish-Ukrainian Memory Wars*. [online], 2026.06.15. Forrás: *E-International Relations*, [2026. 07. 10.]; 83. rocznica Zbrodni Wołyńskiej – działania Instytutu Pamięci Narodowej. [online], é.n. Forrás: [ipn.gov.pl](#), [2026. 07. 10.]; Jak opowiedzieć Wołyń światu? Od sporu do pracy nad międzynarodową percepcją. [online], 2026.06.22. Forrás: [wilno.tvp.pl](#), [2026. 07. 10.]; Wojciech ŁASKARZEWSKI: *Błaszczak i Kosiniak-Kamysz zgodni w sprawie Ukrainy. "Z banderyzmem do UE nie wejdzie"*. [online], 2026.07.02. Forrás: [newsmaxpolska.pl](#), [2026. 07. 10.].

¹⁷ Maria FREDRO-BONIECKA: *Wołyń. Siła traumy. Wspomnienia i pamięć*. Wydawnictwo WAB, Warszawa 2016.; CBOS: *78 proc. Polaków uważa, że prezydent Ukrainy powinien przeprosić za zbrodnię wołyńską*. [online], 2023.07.08. Forrás: [dzieje.pl](#), [2026. 07. 10.]; Poland and Poles as seen by Ukrainians 2024. [online], 2024. Forrás: [mioroszewski.pl](#), [2026. 07. 10.]; Sławomir SIERADZKI: *Historia na styku tragedii i polityki. Krwawe wydarzenia na Wołyniu a współczesne napięcia polsko-ukraińskie*. [online], 2025.04.03. Forrás: [polskieradio.pl](#), [2026. 07. 10.].

¹⁸ Jacek ŻAKOWSKI: *Wołyń i polski narcyzm narodowy*. [online], 2026.06.09. Forrás: *Dziennik Gazeta Prawna*, [2026. 07. 10.]; Artur BARTKIEWICZ: *Sondaż: Niemal co czwarty Polak uważa, że Polska jest współodpowiedzialna za eskalację konfliktu z Ukrainą*. [online], 2026.07.04. Forrás: [rp.pl](#), [2026. 07. 10.].

¹⁹ Kanał OTWARTY: *UPA w Panteonie Ukrainy. Zełenski eskaluje konflikt z Polską - Wojciech Konończuk, OSW*. [online], 2026.06.29. Forrás: [youtube.com](#), [2026. 07. 10.]; Stanisław KALETA: *Tusk says Poland must be 'cautious' on future financial support for Ukraine*. [online], 2026.07.03. Forrás: [tvpworld.com](#), [2026. 07. 10.].

²⁰ Piotr PACEWICZ: *Tusk i Kosiniak-Kamysz szantażują Ukrainę, że jej nie wpuszczą do Unii. Polacy, co się z nami stało?* [online], 2024.09.14. Forrás: [oko.press](#), [2026. 07. 10.]; Wiktoria BIELIASZYN: *Kosiniak-Kamysz: Z Bandera do Unii Europejskiej Ukraina nie*

Nemzetközi szakértői értékelések

A 2026 júniusának végén kiéleződött lengyel–ukrán emlékezetpolitikai vita a legtöbb nemzetközi elemző szerint nem egyszerű történészvita, hanem a két ország eltérő nemzetépítési logikájának ütközése. Az egyik oldalon Ukrajna nemzetépítése egzisztenciális jellegű. Az ukrán vezetés egy túlélésért folytatott honvédő háború folyamán épít egy olyan radikálisan antikoloniális (oroszellenes) kánont, amelyben az UPA kizárólag a Moszkvával szembeni fegyveres ellenállás szimbóluma. A másik oldalon Lengyelország nemzetépítése morális és demokratikus jellegű. A lengyel vezetés nemzetépítési logikája az áldozatok védelmére, az európai humanitárius értékekre és a totalitárius erőszak abszolút elutasítására épül.²¹ A szakértők többsége ugyanakkor két dologban egyetért. Egyrészt abban, hogy a vita túlmutat a történészekén, miként azt a politikai eszkaláció sebessége is bizonyítja. Június 19-én Karol Nawrocki lengyel elnök megfosztotta Zelenskijt a Fehér Sas Rendtől; Zelenskij válaszul postán küldte vissza a kitüntetést, majd tüntetőleg lemondta a részvételt a rendkívül fontos gdański Ukrajna Újjáépítési Konferencián (URC 2026), továbbá áttette nemzetközi utazásainak logisztikai bázisát is Rzeszówból Chişinăuba; Lengyelország pedig gyakorlatilag megfenyegette Kijevet az EU-csatlakozási tárgyalások blokkolásával.²² Másrészt abban, hogy a konfliktus időzítése különösen kedvezőtlen: miközben Oroszország továbbra is stratégiai fenyegetést jelent egész Kelet-Közép-Európára, Varsó és Kijev egy olyan kérdés miatt került politikai konfliktusba, amelyet egyik fél sem tekinthet másodlagosnak.²³

A varsói Keleti Tanulmányok Intézete (OSW) elemzője szerint a Nemzeti Panteonról szóló törvény elsősorban az ukrán állam identitásépítő projektjének része, nem pedig Lengyelország elleni politikai demonstráció. A teljes körű háború negyedik évében Kijev egy egységes történelmi narratívát kíván intézményesíteni, amelyben a különböző korszakok államépítő és katonai hagyományai – a Kijevi Rusztól kezdve a kozák korszakon, az Ukrán Népköztársaságon és a modern Ukrajnán át – egyetlen nemzeti folytonosságot alkotnak. Ugyanakkor az OSW arra is figyelmeztet, hogy amennyiben a később felálló szakbizottság olyan személyeket is bevon a Panteonba, akik Lengyelországban a volhíniai mészárlásokhoz kapcsolódnak, az hosszú időre befagyaszthatja a kétoldalú történelmi megbékélést.²⁴

A különböző helyen megszólaló lengyel elemzők arra is felhívták a figyelmet, hogy Varsó számára a kérdés nem pusztán történelmi emlékezetpolitika, hanem a lengyel állam erkölcsi hitelességének része. A lengyel politikai elit széles konszenzusa szerint a volhíniai lengyel civilek tömeges meggyilkolása nem relativizálható még akkor sem, ha Ukrajna jelenleg egzisztenciális háborút vív Oroszországgal. A legtöbb

wejdzie. [online], 2026.06.30. Forrás: wyborcza.pl, [2026. 07. 10.]; Wojciech ŁASKARZEWSKI: [Błazczak i Kosiniak-Kamysz zgodni w sprawie Ukrainy. "Z banderyzmem do UE nie wejdzie"](#). [online], 2026.07.02. Forrás: newsmaxpolska.pl, [2026. 07. 10.].

²¹ Maria VARENIKOVA: [Bitter Historical Feud Threatens Ukraine-Poland Alliance](#). [online], 2026.06.21. Forrás: nytimes.com, [2026. 07. 10.]; Lena SAHAKYAN: [The UPA Controversy and Diplomatic Tensions Between Ukraine and Poland](#). [online], 2026.06.24. Forrás: europeanrelations.com, [2026. 07. 10.]; Yuliya TALMAZAN: [A historical feud threatens a key wartime alliance for Ukraine](#). [online], 2026.06.27. Forrás: nbcnews.com, [2026. 07. 10.]; Bohdan VITVITSKY: [OPINION: Ukraine, Poland and the Problem of Memory Without Clean Hands](#). [online], 2026.07.04. Forrás: kyivpost.com, [2026. 07. 10.]; Michał KUJAWSKI: [Poland Doesn't Want to Write Ukraine's History. It Wants Some Revisions](#). [online], 2026.06.08. Forrás: kyivpost.com, [2026. 07. 10.].

²² Khrystyna BONDARIEVA – Kateryna TYSHCHENKO: [Zelenskyy posts Order of White Eagle back to Polish president – photos](#). [online], 2026.06.20. Forrás: pravda.com.ua, [2026. 07. 10.]; [Poland strips Zelensky of highest honor after Ukrainian army unit is named for controversial WWII fighters; Ukrainian officials return their awards](#). [online], 2026.06.22. Forrás: meduza.io, [2026. 07. 10.]; Jakub KRUPA: [Volodymyr Zelenskyy to skip postwar conference amid tensions with Poland](#). [online], 2026.06.23. Forrás: theguardian.com, [2026. 07. 10.]; Lidia KURASINSKA: [Poland's Ukraine Reconstruction Push Tested By Diplomatic Tensions](#). [online], 2026.06.25. Forrás: forbes.com, [2026. 07. 10.]; Ivan DIAKONOV: [Poland threatens to block Ukraine's EU accession: "With Bandera, Ukraine will not join the EU"](#). [online], 2026.06.30. Forrás: pravda.com.ua, [2026. 07. 10.].

²³ Stuart DOWELL: [Poland is winning the argument about 1943 but losing the fight for 2026 \[ANALYSIS\]](#). [online], 2026.06.09. Forrás: tvpworld.com, [2026. 07. 10.]; Henry MOORE: [Zelensky stripped of highest Polish honour over WW2 name of army unit](#). [online], 2026.06.19. Forrás: bbc.com, [2026. 07. 10.]; Maria VARENIKOVA: [Bitter Historical Feud Threatens Ukraine-Poland Alliance](#). [online], 2026.06.21. Forrás: nytimes.com, [2026. 07. 10.]; Daniel THOMAS: [Poland and Ukraine's memory war has spilled into the streets. Its consequences might be disastrous](#). [online], 2026.06.23. Forrás: euromaidanpress.com, [2026. 07. 10.]; Yuliya TALMAZAN: [A historical feud threatens a key wartime alliance for Ukraine](#). [online], 2026.06.27. Forrás: nbcnews.com, [2026. 07. 10.]; Magdalena RIGAMONTI: [Prof. Norman Davies o kulcie UPA: ta afera będzie kosztować Polskę w przyszłości](#). [online], 2026.06.29. Forrás: onet.pl, [2026. 07. 10.]; Maria TRIL: [Zelenskyy's UPA unit naming had nothing to do with Volhynia. The historian who holds the same Polish award says Poland got that wrong](#). [online], 2026.07.01. Forrás: euromaidanpress.com, [2026. 07. 10.]; [Ukraine, Poland Seek Diplomatic Reset Amid Russian Hybrid Threats](#). [online], 2026.07.04. Forrás: kyivpost.com, [2026. 07. 10.].

²⁴ Marcin JĘDRYSIAK: [Parlament Ukrainy przyjmuje ustawę o Panteonie Narodowym](#). [online], 2026.07.01. Forrás: osw.waw.pl, [2026. 07. 10.].

szakértő ugyanakkor óvott attól is, hogy a vita az Ukrajna katonai támogatását vagy európai integrációját veszélyeztesse, mivel ez elsősorban Moszkva érdekeit szolgálná.²⁵

Az ukrán szakértők szerint minden háborúban álló állam intenzív nemzetépítési folyamaton megy keresztül, amelynek természetes része a történelmi hősök újraértelmezése.²⁶ Mások ugyanakkor azt hangsúlyozzák, hogy az Európai Unióhoz csatlakozni kívánó államoktól elvárható a szomszédos országok történelmi érzékenységének figyelembevétele és a vitás kérdések intézményes kezelése.²⁷ A probléma ezért nem önmagában a Panteon létrehozása, hanem annak lehetséges személyi tartalma és politikai üzenete.

A legtöbb nyugati elemző ugyanakkor arra is rámutat, hogy a két fél valójában eltérő történelmi kérdésekről beszél. Míg Ukrajna számára az UPA elsődlegesen a szovjet uralommal szembeni ellenállás jelképe, addig Lengyelországban ugyanennek a szervezetnek a neve elsősorban a volhíniai tömeggyilkosságok emlékét idézi fel. A vita ezért nem egyszerű történelmi nézetkülönbség, hanem két eltérő kollektív emlékezet összeütközése is.²⁸

Az amerikai elemzők – miként korábban – most is arra hívták fel a figyelmet, hogy Oroszország hosszú ideje próbálja egymással szembeállítani Ukrajnát és legfontosabb regionális szövetségesét, Lengyelországot.²⁹ Véleményük szerint minden olyan vita, amely az ukrán nemzeti identitás és a lengyel történelmi emlékezet konfliktusává válik, stratégiai lehetőséget biztosít az orosz információs műveletek számára. Emiatt a politikai kommunikáció visszafogottságát legalább olyan fontosnak tartják, mint magának a történetpárbeszédnek a folytatását.

Ukrajna és Lengyelország stratégiai céljai és a Nemzeti Panteon stratégiai jelentősége

Amennyiben a vitázó felek stratégiai céljait vizsgáljuk meg, elmondhatjuk, hogy Ukrajna jelenlegi politikájának középpontjában a háborús nemzetépítés áll, melynek fő célja – mint már jeleztük –, hogy a különböző korszakok politikai, katonai és kulturális szereplői ugyanannak a függetlenségi hagyománynak a részeként jelenjenek meg. A törvény indokolása is kifejezetten a történelmi igazságtételt, a nemzeti identitás megerősítését és a társadalmi egység kialakítását emeli ki.³⁰

Lengyelország stratégiai célja ezzel szemben kettős. Varsó továbbra is Ukrajna egyik legfontosabb katonai és politikai támogatója kíván maradni, ugyanakkor nem szeretné feladni azt az álláspontját, hogy a XX. századi lengyel–ukrán konfliktusok történelmi értékelése nem képezheti politikai alku tárgyát. A lengyel vezetés számára a volhíniai áldozatok emléke belpolitikai konszenzust jelent, amelyet sem jobb-, sem baloldali kormány nem hagyhat figyelmen kívül.³¹

²⁵ Sion PENNAR: [Memory of Volhynia victims 'non-negotiable,' Poland tells Zelenskyy aide](#). [online], 2026.06.06. Forrás: [tvpworld.com](#), [2026. 07. 10.]; Bohdan NAHAYLO: [OPINION: Poland, Ukraine, Cannot Afford to Weaponize the Past](#). [online], 2026.06.14. Forrás: [kyivpost.com](#), [2026. 07. 10.]; Yuliya TALMAZAN: [A historical feud threatens a key wartime alliance for Ukraine](#). [online], 2026.06.27. Forrás: [nbcnews.com](#), [2026. 07. 10.].

²⁶ Liubov HALUKHA, Pavlo LYSIANSKYI, Olha HARMATIY, Svitlana VEREZOMSKA, Oksana VOZNYUK: [The role of historical memory in the formation of national identity: a study of the Ukrainian case](#). *Salud, Ciencia y Tecnología – Serie de Conferencias*. 2025; 4:682. [online], Forrás: [researchgate.net](#), [2026. 07. 10.].

²⁷ Ivan NIKOLOVSKI, Mano TOTH: [European Memory Politics in Times of War: The EU Mnemonic Acquis Following Russia's Invasion of Ukraine](#). *Global Studies Quarterly*, Volume 5, Issue 4, October 2025, ksaf104, [online], Forrás: [watermark02.silverchair.com](#), [2026. 07. 10.], 1-11.; Daniel THOMAS: [Poland and Ukraine's memory war has spilled into the streets. Its consequences might be disastrous](#). [online], 2026.06.23. Forrás: [euromaidanpress.com](#), [2026. 07. 10.]; [Historical Memory in EU Countries is Based on the Ideology of Reconciliation, Says Deputy Speaker Olena Kondratiuk](#). [online], 2026.06.30. Forrás: [rada.gov.ua](#), [2026. 07. 10.].

²⁸ [Memory politics: the challenge of commemoration in post-Soviet Eastern Europe and the Caucasus](#). [online], 2021.10.05. Forrás: [chathamhouse.org](#), [2026. 07. 10.]; Tomasz STRYJEK – Joanna KONIECZNA-SALAMATIN (eds.): *The Politics of Memory in Poland and Ukraine: From Reconciliation to De-conciliation*. Routledge, 2022; Daniel THOMAS: [Poland and Ukraine's memory war has spilled into the streets. Its consequences might be disastrous](#). [online], 2026.06.23. Forrás: [euromaidanpress.com](#), [2026. 07. 10.].

²⁹ Floris van BERCKEL SMIT: [Poland, Ukraine, and Russia's War on History](#). [online], 2025.12.01. Forrás: [rusi.org](#), [2026. 07. 10.]; Yuliia KOROTIA: [Polish-Ukrainian "History Wars" Threaten European Security](#). [online], 2026.06.04. [gmfus.org](#), [2026. 07. 10.].

³⁰ [Пояснювальна Записка до проекту Закону України "Про Український національний пантеон"](#). 2026.06.28. [rada.gov.ua](#), [2026. 07. 10.]; [Український національний пантеон: Верховна Рада ухвалила Закон](#). [online], 2026.07.01. Forrás: [rada.gov.ua](#), [2026. 07. 10.]; Дар'я ПШЕНИЧНИК: [В Україні створять Український національний пантеон: Рада підтримала закон](#). [online], 2026.07.01. Forrás: [glavred.net](#), [2026. 07. 10.].

³¹ [Lengyel védelmi miniszter: Ukrajna nem csatlakozik az EU-hoz a „volinyi kérdés” megoldása nélkül](#). [online], 2024.07.31. Forrás: [karpataljalap.net](#), [2026. 07. 10.]; [Przełomowa decyzja Ukrainy w sprawie ekshumacji na Wołyniu. Tusk: to klucz do pełnego pojednania](#). [online], 2024.11.26. Forrás: [polskieradio24.pl](#), [2026. 07. 10.]; Aleksandra KRZYSZTOSZEK: [Poland sets condition for Ukraine's](#)

Mindkét fél tehát egyszerre követ legitim stratégiai célokat: Ukrajna saját nemzeti identitását építi, Lengyelország pedig saját történelmi emlékezetét védi. Éppen ez teszi a konfliktust különösen nehezen feloldhatóvá. Ráadásul mindkét fél úgy tekinti saját álláspontját, mint amely hosszú távú állami legitimációját védi. Éppen ezért a konfliktus nem taktikai, hanem strukturális jellegű: egyik fél számára sem egyszerű politikai alku tárgya, hanem saját nemzeti identitásának részét képezi.

A vita kapcsán megszólalók egyetértenek abban, hogy a Nemzeti Panteon jelentősége messze túlmutat egy új emlékhely létrehozásán. A törvény alapján az intézmény a jövőben az ukrán állami reprezentáció központi helyszínévé válik: itt tarthatók állami ünnepek, kitüntetések átadásai, hivatalos külföldi látogatások és újratemetések. Ez azt jelenti, hogy a Panteon a modern ukrán államiság egyik szimbolikus központja lesz.³² Ehhez hozzátehetjük, hogy a háborús környezetben ez további jelentést kap. Ilyenkor a történelmi emlékezet nem csupán kulturális kérdés, hanem a társadalmi ellenállóképesség (societal resilience) egyik alapja. Az ukrán vezetés abból indul ki, hogy a hosszú távú háborús kitartás csak akkor tartható fenn, ha az állam világos történelmi narratívát kínál polgárainak.³³

Ugyanakkor éppen ez a stratégiai jelentőség növeli a törvény nemzetközi érzékenységét is. Ha a Panteonba olyan személyek kerülnek, akik Lengyelországban tömeggyilkosságok felelőseiként élnek a történelmi emlékezetben, akkor az emlékezetpolitikai vita tartós diplomáciai konfliktussá válhat. Ráadásul a Nemzeti Panteon létrehozása nem egyszeri politikai döntés, hanem egy olyan intézmény megszületése, amely évtizedeken keresztül alakíthatja az ukrán történelmi emlékezetet. A személyi döntések ezért nem csupán aktuálpolitikai jelentőségűek, hanem hosszú távon meghatározhatják Ukrajna önazonosságának hivatalos kereteit.

A regionális következményekről és a lehetséges forgatókönyvekről

Rövid távon nem várható a lengyel–ukrán stratégiai partnerség felbomlása. A biztonságpolitikai érdekek továbbra is erősebbek, mint az emlékezetpolitikai konfliktus. Ugyanakkor a politikai bizalom érezhetően romolhat, különösen akkor, ha a történelmi kérdések ismét belpolitikai kampánytémává válnak Lengyelországban.³⁴

Az Európai Unió számára a vita arra emlékeztet, hogy a bővítési folyamat nem kizárólag jogharmonizációból áll. A történelmi megbékélés, a kisebbségi kérdések és a szomszédos államokkal fennálló konfliktusok kezelése ma már szintén a sikeres integráció feltételei közé tartozik.³⁵ Jól jelzi ezt az Európai Parlament 2026. július 8-ai, *Az Európai Parlament 2026. július 8-i állásfoglalása a Bizottság Ukrajnáról szóló 2025. évi jelentéséről* című állásfoglalása, amelyben „az Európai Parlament képviselői sajnálatukat fejezik ki a lengyel fél érzéseinek és gyászának figyelmen kívül hagyása miatt, és úgy vélik, hogy ez a döntés aláássa a jószomszédi kapcsolatokat; deeszkalációra, valamint a jó szándék jegyében tett, megbékélést célzó erőfeszítések megújítására szólítanak fel”.³⁶

A vita emellett precedensértékű lehet más közép-európai államok számára is. Ha ugyanis Lengyelország sikeresen kapcsolja össze az emlékezetpolitikai kérdéseket az EU-csatlakozási tárgyalásokkal, más

EU accession. [online], 2026.01.30. Forrás: euractiv.com, [2026. 07. 10.]; Milena WÄLDE: [Tusk urges Ukraine to do its part to repair ties with Poland](https://www.politico.eu/article/tusk-urges-ukraine-to-do-its-part-to-repair-ties-with-poland). [online], 2026.07.03. Forrás: [politico.eu](https://www.politico.eu), [2026. 07. 10.].

³² Marcin JĘDRYSIAK: [Parlament Ukrainy przyjmuje ustawę o Panteonie Narodowym](https://www.osw.waw.pl/en/analysis/parlament-ukrainy-przyjmuje-ustawe-o-panteonie-narodowym). [online], 2026.07.01. Forrás: [osw.waw.pl](https://www.osw.waw.pl), [2026. 07. 10.]; Budanov supported the creation of the Ukrainian National Pantheon. [online], 2026.07.01. Forrás: ua.news, [2026. 07. 10.]; Michael GENTILE: [War memorialization and nation-building in Ukraine](https://www.eurasianjournal.com/article/war-memorialization-and-nation-building-in-ukraine). *Eurasian Geography and Economics*, Volume 66, 2025 - Issue 7. [online], Forrás: [trandfonline.com](https://www.trandfonline.com), [2026. 07. 10.].

³³ [Cultural Memory and Identity in Wartime Ukraine](https://www.lvivherald.com/en/ukraine/cultural-memory-and-identity-in-wartime-ukraine). [online], 2026.02.02. Forrás: [lvivherald.com](https://www.lvivherald.com), [2026. 07. 10.]; [Post-War Memory Culture in Ukraine](https://www.moca.org.ua/en/ukraine/post-war-memory-culture-in-ukraine). [online], 2026. Forrás: [moca.org.ua](https://www.moca.org.ua), [2026. 07. 10.]; Yurii LATYSH: [Securitization of Historical Memory during the Russo-Ukrainian War](https://www.researchgate.net/publication/368123456). *Teka of Political Science and International Relations – UMCS*, 2024, 19/2. [online], Forrás: [researchgate.net](https://www.researchgate.net) [2026. 07. 10.] 65–73.

³⁴ [Polska–Ukraina 2026: relacje, bezpieczeństwo i przyszłość w UE \[analiza\]](https://www.wnet.fm/en/ukraine/polska-ukraina-2026-relacje-bezpieczenstwo-i-przyszlosc-w-ue). [online], 2026.04.10. Forrás: [wnet.fm](https://www.wnet.fm), [2026. 07. 10.]; [Україна і Польща підтвердили стратегічне партнерство у Гданську – Кондратюк](https://ukrinform.ua/en/ukraine/polska-i-ukraina-podtverdzili-strategiczne-partnerstvo-u-gdansku). [online], 2026.06.26. Forrás: ukrinform.ua, [2026. 07. 10.]; Kanał OTWARTY: [UPA w Panteonie Ukrainy. Żelenski eskaluje konflikt z Polską - Wojciech Konończuk, OSW](https://www.youtube.com/watch?v=...). [online], 2026.06.29. Forrás: [youtube.com](https://www.youtube.com), [2026. 07. 10.].

³⁵ Anatoly STEPANOV: [The Volhynia Massacre Issue Could Be Tied to Ukraine's EU Accession Talks](https://www.sfg.media/en/ukraine/the-volhynia-massacre-issue-could-be-tied-to-ukraines-eu-accession-talks). [online], 2026.07.02. Forrás: [sfg.media](https://www.sfg.media), [2026. 07. 10.]; [Poland Signals Possible Block on Ukraine's EU Accession as Hungary Partially Eases Veto](https://www.ubn.news/en/ukraine/poland-signals-possible-block-on-ukraines-eu-accession-as-hungary-partially-eases-veto). [online], 2026.07.06. Forrás: [ubn.news](https://www.ubn.news), [2026. 07. 10.].

³⁶ [European Parliament resolution of 8 July 2026 on the 2025 Commission report on Ukraine \(2025/2259\(INI\)\)](https://www.europarl.europa.eu/en/press-room/2026/07/08/european-parliament-resolution-of-8-july-2026-on-the-2025-commission-report-on-ukraine). [online], 2026.07.08. Forrás: [europarl.europa.eu](https://www.europarl.europa.eu), [2026. 07. 10.].

tagállamok is nagyobb hangsúlyt helyezhetnek saját történelmi, kisebbségi vagy identitáspolitikai követeléseik érvényesítésére a bővítési folyamat során.

Oroszország számára ezzel szemben minden olyan fejlemény kedvező, amely gyengíti az Ukrajnát támogató regionális koalíció politikai kohézióját. Bár Moszkva valószínűleg nem képes a konfliktust létrehozni, információs műveletekkel képes annak mélyítésére és a kölcsönös bizalmatlanság erősítésére.³⁷

Ami a forgatókönyveket illeti, a legkedvezőbb szerint Varsó és Kijev a történészbizottságokra bízta a személyi kérdéseket, miközben a politikai vezetés következetesen elválasztja a történelmi vitát a biztonsági együttműködéstől. Ebben az esetben a konfliktus fokozatosan kezelhetővé válik.³⁸

A legvalószínűbb forgatókönyv szerint az emlékezetpolitikai vita időről időre újra fellángol, különösen új exhumálások, évfordulók vagy a Panteon első névsorának közzététele kapcsán. A stratégiai partnerség fennmarad, de politikailag kevésbé lesz bizalmi jellegű.³⁹

A legkedvezőtlenebb forgatókönyv akkor következhet be, ha a Panteonba olyan vitatott történelmi személyiségek kerülnek, amelyek Lengyelországban széles körű felháborodást váltanak ki. Ebben az esetben Varsó az EU-csatlakozási folyamat egyes fejezeteit politikai nyomásgyakorlásra használhatja fel, ami évekre megterhelheti a kétoldalú kapcsolatokat.⁴⁰

A következő hónapokban különösen fontos indikátor lesz a Nemzeti Panteon szaktanácsának összetétele, az első hivatalosan elismert személyek névsora, a volhíniai exhumálások folytatása, valamint a lengyel kormány nyilatkozatai az EU-csatlakozási tárgyalások egyes fejezeteinek megnyitásáról.

Összegzés

A Varsó és Kijev között kibontakozott emlékezetpolitikai vita legfontosabb tanulsága, hogy a lengyel–ukrán stratégiai partnerség immár nem kizárólag biztonságpolitikai, hanem emlékezetpolitikai próbának is ki van téve. A jelenlegi konfliktus ugyanakkor nem a kétoldalú együttműködés kudarcát jelzi. Éppen ellenkezőleg: arra utal, hogy a két ország kapcsolatai eljutottak arra a szintre, ahol a közös biztonsági érdekek mellett ismét előtérbe kerülhetnek azok a történelmi és identitáspolitikai kérdések, melyeket a 2022 utáni rendkívüli helyzet átmenetileg háttérbe szorított. A stratégiai partnerség ezért várhatóan fennmarad, de politikailag jóval összetettebb és feltételesebb formában működik tovább.

A következő évek kulcskérdése nem az lesz, hogy sikerül-e végleg lezárni a történelmi vitát – erre ugyanis kevés az esély –, hanem sokkal inkább az, hogy Varsó és Kijev képes lesz-e olyan intézményes mechanizmusokat kialakítani, amelyek lehetővé teszik az emlékezetpolitikai konfliktusok kezelését anélkül, hogy azok veszélyeztetnék a katonai és gazdasági együttműködést, Ukrajna európai integrációját vagy a kelet-közép-európai biztonsági együttműködés egészét. Ebben az értelemben a Nemzeti Panteon körüli vita nem egy korszak lezárását, hanem a lengyel–ukrán kapcsolatok új, tartósan érzékeny szakaszának kezdetét jelzi.

Mindez komoly feladatokat ró a konfliktus szereplőire is. Ukrajna részéről célszerű lenne például a Nemzeti Panteon személyi összetételének kialakításakor a nemzetközi politikai következményeket is mérlegelni. Lengyelország részéről a történelmi álláspont következetes képviselője mellett indokolt lenne annak elkerülése, hogy az emlékezetpolitikai konfliktus az Ukrajna támogatását érintő stratégiai döntéseket meghatározza. Az Európai Unió számára pedig a kialakult helyzet ismét rámutatott arra, hogy a bővítés sikeréhez nem elegendő az *acquis communautaire* mechanikus átvétele: a történelmi megbékélés és a jószomszédi kapcsolatok fenntartása ugyanis szintén az európai integráció politikai feltételei közé tartozik.

³⁷ Martin FÖRNUSEK: [Fact check: Russian disinformation takes aim at Poland-Ukraine rift](#). [online], 2026.06.23. Forrás: *kyivindependent.com*, [2026. 07. 10.]; [Russia Plans a Propaganda Stunt Involving Falsified Documents Related to the Volhynia Tragedy, Aiming to Drive a Wedge Between Ukraine and Poland — CCD](#). [online], 2026.07.04. Forrás: *interfax.com.ua*, [2026. 07. 10.]; Artem DZHERIPA: [Volhynia tragedy: Ukraine warned of FSB provocation against it and Poland](#). [online], 2026.07.04. Forrás: *liga.net*, [2026. 07. 10.].

³⁸ Ołeksandr SUSZKO: [Jak Polska i Ukraina mogą wyjść z najpoważniejszego kryzysu od 2022 roku?](#) [online], 2026.07.03. Forrás: *krytykapolityczna.pl*, [2026. 07. 10.]; [Poland's Tusk says Ukraine wants to lower tension, should confront history](#). [online], 2026.07.03. Forrás: *globalbankingandfinance.com*, [2026. 07. 10.].

³⁹ Michał SZUŁDRZYŃSKI: [Znów nikt nas nie chce zrozumieć. Polska, Ukraina i spór o pamięć historyczną](#). [online], 2026.07.01. Forrás: *rp.pl*, [2026. 07. 10.].

⁴⁰ Filip CIŚZEWSKI: [Panteon narodowy Kijowa. "Polska stała na drodze Ukrainie"](#). [online], 2026.07.01. Forrás: *polskieradio24.pl*, [2026. 07. 10.]; Michał Maria ZDANOWSKI: [Poland-Ukraine history row puts up hurdle for Kyiv's EU bid](#). [online], 2026.07.03. Forrás: *tpvworld.com*, [2026. 07. 10.].

John Lukacs

Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések

2026/11.

Az NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézetének keretében működő Stratégiai Védelmi Kutatási Program szakpolitikai kutatásokat végez, a kiadványaiban megjelenő elemzések, álláspontok, vélemények nem feltétlenül tükrözik a szerkesztőség vagy a kiadó véleményét. Az elemzésben foglalt információk, adatok, megállapítások tájékoztatás céljából készültek.

Kiadó: NKE Eötvös József Kutatóközpont John Lukacs Intézet Stratégiai Védelmi Kutatási Program

Szerkesztés és tördelés:
Csiki Varga Tamás, Háda Béla

A kiadó elérhetősége:

1581 Budapest, Pf. 15.

Tel: 00 36 1 432-90-92

E-mail: jli@uni-nke.hu

2024 – : NKE Stratégiai Védelmi Kutatási Elemzések (ISSN 2063-4862)

2019–2024: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4862)

2012–2019: NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4862)

2011–2012: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

2007–2011: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések (ISSN 2063-4854)

2003–2007: ZMNE Stratégiai Védelmi Kutatóközpont Elemzések (ISSN 2063-4854)

© Tálás Péter